

جنگ‌های نامنظم

مؤلفان:

حسن قاضی

عباس رضایی

بیژن پارسا

انتشارات ستاد فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

۱۴۰۳

سرشناسه	: قاضی، حسن، ۱۳۴۹
عنوان و نام پدیدآور	: جنگ‌های نامنظم/ مؤلفان حسن قاضی، عباس رضایی، بیژن پارسا؛ ویراستار حسن قاضی.
مشخصات نشر	: تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۹ ص: مصور.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۸۳۳۰-۸۲-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۹۵] - ۱۹۹.
موضوع	: جنگ نامنظم Irregular warfare
موضوع	: ایران، ارتش -- یگان‌های ویژه هوایر Iran . Artesh -- Special Air Service
موضوع	: نهضت‌های مقاومت * Resistance movements
	: عملیات ویژه نظامی (Military science) Special operations
	: عملیات مشترک (علوم نظامی) Unified operations (Military science)
شناسه افزوده	: رضایی، عباس، ۱۳۵۲
شناسه افزوده	: پارسا، بیژن، ۱۳۳۰
شناسه افزوده	: دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

عنوان: جنگ‌های نامنظم

مؤلفان: حسن قاضی، عباس رضایی و بیژن پارسا

ویراستار: حسن قاضی

صفحه آرایشی: سبجان فرشادفر

طراح روی جلد: میلاد فرهادی

ناشر: دافوس

تعداد صفحه: ۱۹۹ ص

شمارگان: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: چاپ اول

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مدیریت چاپ و انتشارات و فصلنامه دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۲۲۰۰۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، میدان پاستور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۱۴۱۹۱

مسئولیت صحت مطالب بر عهده مؤلفان است.

کلیه حقوق برای دافوس آجا محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است.)

۹.....	پیشگفتار
۱۱.....	فصل اول عملیات ویژه
۱۲.....	مقدمه
۱۲.....	ماهیت عملیات ویژه
۱۴.....	پیشینه انجام عملیات ویژه در تاریخ
۱۶.....	ویژگی‌های عملیات ویژه
۱۸.....	صرفه‌جویی و ریسک
۱۹.....	تخصیص، تجهیز و آموزش ویژه
۲۲.....	انعطاف‌پذیری و سازگاری
۲۳.....	کاربرد مستقیم و غیرمستقیم نیرو
۲۵.....	سطوح عملیات ویژه
۲۸.....	عملیات ویژه و انواع عملیات نظامی
۲۹.....	اهداف عملیات ویژه
۳۰.....	گونه‌های عملیات ویژه
۳۷.....	پرسش‌های پایان فصل یکم
۳۹.....	فصل دوم مفاهیم کلی جنگ نامنظم
۴۰.....	بخش یکم: تعاریف عمومی و ویژگی‌های جنگ نامنظم
۴۳.....	تعریف جنگ‌های نامنظم
۴۳.....	تفاوت میان جنگ نامنظم و جنگ کلاسیک یا متعارف
۴۹.....	عناصر شرکت‌کننده در جنگ‌های نامنظم
۵۰.....	گونه‌شناسی جنگ‌های نامنظم
۵۲.....	تدبیر و کاربرد جنگ‌های نامنظم
۵۴.....	پرسش‌های پایان فصل دوم
۵۵.....	فصل سوم نهضت مقاومت و جنگ نامنظم
۵۶.....	مقدمه
۵۸.....	سازمان نهضت مقاومت

۶۰	انواع مقاومت
۶۱	عوامل تأثیر گذار بر نهضت مقاومت
۶۲	شرایط لازم برای پیروزی جنبش مقاومت
۶۳	کنترل جمعیت
۶۶	اصول عملیات جنگ‌های چریکی
۶۷	مقدورات و محدودیت‌های نیروهای چریک
۶۹	عوامل حامی و پشتیبان جنگ چریکی
۶۹	تأثیر وضعیت‌های سیاسی و تاکتیکی بر عملکرد نیروی چریک
۷۰	تاکتیک‌های نیروی چریک
۷۲	نقاط ضعف و قوت چریک‌ها
۷۷	روش‌های نفوذ
۸۳	عوامل مؤثر در جدا شدن کارکنان و یکان‌ها در جنگ
۸۴	تعریف گریز
۸۴	انواع گریز
۸۴	تعریف فرار
۸۷	فنون گریز و فرار
۸۸	تعریف براندازی
۸۹	عوامل پیدایش عملیات براندازی
۹۰	عوامل گسترش عملیات براندازی
۹۱	سطوح هدف‌های خرابکاری
۹۱	مقاصد و منظوره‌ای عملیات خرابکاری
۹۲	شرایط اهداف خرابکاری
۹۲	روش‌های خرابکاران
۹۴	انواع مأموریت‌های اقدام مستقیم
۹۶	فرماندهی و کنترل و ارتباط در عملیات اقدام مستقیم
۹۷	پرسش‌های پایان فصل سوم

فصل چهارم نیروی جنگ نامنظم ارتش	۹۹
بخش یکم: تعریف نیروهای عملیات ویژه	۱۰۰
نقش نیروی عملیات ویژه	۱۰۰
فعالیت‌های اصلی نیروهای ویژه	۱۰۱
ساختار فرماندهی و کنترل نیروهای ویژه هوابرد	۱۰۲
بخش دوم: تیپ ۶۵ نیروهای ویژه هوابرد ارتش جمهوری اسلامی ایران	۱۰۳
مأموریت تیپ ۶۵ نیروهای ویژه هوابرد	۱۰۴
مسئولیت تیپ ۶۵ نیروهای ویژه هوابرد	۱۰۴
مقدورات تیپ ۶۵ نیروی ویژه هوابرد	۱۰۵
سازمان تیپ ۶۵ نیروی ویژه هوابرد	۱۰۵
۱- قرارگاه و گروهان قرارگاه	۱۰۷
۲- گردان عملیاتی تیپ ۶۵ نیروی ویژه هوابرد	۱۱۰
۳- آموزشگاه عملیات ویژه	۱۱۳
۴- گردان پشتیبانی	۱۱۶
۵- گروهان رهایی گروگان	۱۱۷
۶- گروهان عملیات روانی	۱۱۹
۷- گروهان فاوا	۱۳۰
۸- گروهان بهداشت و درمان	۱۳۲
۹- یکان خدمات	۱۳۲
پرسش‌های پایان فصل چهارم	۱۳۳
فصل پنجم اجرا و پشتیبانی جنگ‌های نامنظم	۱۳۵
بخش یکم: کلیات	۱۳۶
بخش دوم: اطلاعات، سازمان و توسعه منطقه عملیاتی جنگ‌های نامنظم	۱۳۸
بخش سوم: ارتباط در منطقه عملیاتی جنگ‌های نامنظم	۱۴۴
بخش چهارم: امور اداری و آموزش در منطقه عملیاتی جنگ‌های نامنظم	۱۴۷
بخش پنجم: آماد و پشتیبانی در منطقه عملیاتی جنگ‌های نامنظم	۱۴۹
بخش ششم: سایر پشتیبانی‌ها از عملیات جنگ‌های نامنظم	۱۵۱

۱۵۵.....	آمد پرتابی در منطقه عملیات جنگ‌های نامنظم
۱۵۶.....	هواپیمایی نیروی دریایی
۱۵۷.....	یکان‌های متخصص نیروی دریایی
۱۵۷.....	دریافت آمد روی آب
۱۵۸.....	بخش هفتم: عملیات روانی در منطقه عملیاتی جنگ‌های نامنظم
۱۶۸.....	پرسش‌های پایان فصل پنجم
۱۶۹.....	فصل ششم نیروهای نامنظم در عملیات مشترک
۱۷۰.....	بخش یکم: تعاریف و اصطلاحات
۱۷۴.....	بخش دوم: کاربرد نیروهای چریک در عملیات مشترک
۱۷۸.....	روابط فرماندهی در الحاق
۱۸۳.....	روش‌های ترخیص
۱۸۳.....	گردآوری چریک
۱۸۴.....	بخش سوم: فرماندهی در عملیات ویژه مشترک
۱۸۵.....	واگذاری نیروی عملیات ویژه
۱۸۵.....	فرماندهی در صحنه عملیات
۱۸۹.....	بخش چهارم: سازمان جهت تلاش نیروهای ویژه
۱۹۳.....	پرسش‌های پایان فصل ششم
۱۹۵.....	منابع
۱۹۶.....	منابع فارسی
۱۹۸.....	منابع انگلیسی
۱۹۹.....	وب‌گاه‌ها

پیشگفتار

جنگ پدیده‌ای است که از ابتدای آفرینش بشر و شروع زندگی دسته‌جمعی او، همواره زندگی انسان را تحت تأثیر قرار داده و بخش عمده‌ای از تلاش او را به سوی خود متوجه کرده است. گاستون بوتول در کتاب خود با عنوان «جامعه‌شناسی جنگ» آن را شگفت‌انگیزترین پدیده اجتماعی می‌نامد که آفریننده تاریخ است. او جنگ را از تمام شکل‌های تحول اجتماعی مهم‌تر می‌داند و معتقد است که جنگ نوعی «تحول شتابان» است. این پدیده اجتماعی آن قدر اهمیت دارد که نشانه‌های آن را در آثار تاریخی به‌جا مانده از کهن‌ترین تمدن‌های بشری می‌توان یافت. همچنین، مذاهب مختلفی که در گوشه و کنار جهان رخ نمایان کرده‌اند نیز به آن پرداخته‌اند و قسمتی از آموزه‌های خود را بر جنگ متمرکز کرده‌اند، چنان‌که اسلام نیز. علاوه بر آن در کلام و تعالیم فلاسفه قدیم و جدید نیز جنگ سهم عمده‌ای دارد و این‌ها همه نشان از اهمیت آن در جامعه بشری دارد.

تمرکز بر جنگ و تعالیم آن زمانی برای یک ملت اهمیتی مضاعف می‌یابد که او و سرزمینش به دلایل تاریخی، جغرافیایی، اعتقادی، سیاسی و اقتصادی و یا هر دلیل دیگری، در معرض پتانسیل‌های قوی تهدید قرار داشته باشند. این وضعیتی است که ایران در طول تاریخ خود با آن روبه‌رو بوده است. به همین علت، مطالعه در باب جنگ برای ما وظیفه‌ای خطیر است.

مطالعه در باب جنگ، علاوه بر سیر تاریخ و علل وقوع و پیدایش و خاتمه جنگ‌ها، باید دربرگیرنده انواع و گونه‌های جنگ و تلاش برای شناخت کامل آن‌ها باشد. ادبیات نظامی امروز، سرشار است از واژگانی که هر یک دلالت بر گونه یا گونه‌هایی از جنگ دارند که در زمانی نه‌چندان دور، خیال آن نیز از ذهن کسی نمی‌گذشت. واژگانی مانند جنگ کلاسیک، جنگ متعارف، جنگ غیرمتعارف، جنگ نامتقارن، جنگ ترکیبی، جنگ شناختی، جنگ پیش‌دستانه و جنگ‌های نسل‌های یکم تا پنجم، تنها تعداد خردی از این گونه‌ها را معرفی می‌کند.

یکی از گونه‌های جنگ که سابقه‌ای به قدمت تمدن ایران زمین دارد و قواعد و فنون آن همواره مورد استفاده بوده است، جنگ نامنظم است. جنگ‌های نامنظم، به‌عنوان یکی از انواع سه‌گانه

عملیات ویژه آن قدر دارای اهمیت است که همه ارتش های جهان، حتی آنان که از توان رزمی بسیار بالا و ساز و برگ نظامی بسیار مجهز و پیشرفته نیز برخوردار هستند، از آن غفلت نمی کنند و بخش قابل توجهی از تلاش پیوسته خود برای به روزرسانی قوای نظامی را بر آن متمرکز می کنند.

در کتاب حاضر که به عنوان مدرک آموزشی در دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران مورد استفاده قرار می گیرد، نویسندگان تلاش کرده اند تا با در نظر گرفتن نیازهای آموزشی دانشجویان، در قالب شش فصل متوالی، با معرفی عملیات ویژه و خصوصیات و کاربردهای آن، مطالب مفصلی درباره جنگ های نامنظم، سیر تحول آن، رابطه آن با جنگ های متعارف، انواع و کاربرد آن، و رابطه آن با سایر گونه های عملیات ویژه یعنی عملیات روانی و توسعه و پدافند داخلی گردآوری کنند.

امید است این نگارش بتواند علاوه بر کارکرد آموزش در دانشگاه، اطلاعات مفید و سودمندی پیرامون جنگ های نامنظم تقدیم نماید. نویسندگان بر این باورند که اولاً مطالب خالی از اشکال نیست و ثانیاً راهنمایی های کارشناسان، دانشجویان و سایر خوانندگان به غنای این مطالب کمک خواهد کرد. از این رو است که از هر گونه پیشنهاد و انتقادی که امکان بهبود محتوای کتاب حاضر را در چاپ های بعدی فراهم کند، استقبال می شود.

مؤلفان